

С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті

Тақырыбы: Қоғам әлеуметтік жүйе ретінде

Орындаған: Орынбасар Нұрбол
Қабылдаған: Ахан Ләйлә

Алматы 2016

Жоспар:

1. Табиғат және қоғам, олардың өзара қарым-қатынасы.
2. Қоғамдық құбылыстар мен қатынастар, олардың түрлері.
3. Қоғамдық даму ұғымы және оның қозғаушы күштері мен факторлары.
4. Қоғамдық прогресс және регресс.

Қоғам деген не , оның адам өміріндегі рөлі мен орны,қазіргі кезде қандай көзқарастар қалыптасты деген сұрақ социологиялық ғалымдар үшін басты сұрақ болп келген. Қоғам деген ұғым әлеуметану ғылымының басты категориясы болып табылады.Ғылыми әдебиеттерде қоғамның мәнін түсіндіруге бағытталған анықтамалардың саны көп. Әрине, олардың барлығы бірдей қоғам деген ұғымның мәні мен мазмұнын толық аша алмағанымен бұл анықтамаларда ортақ сипаты белгілер бар.

Табиғат және қоғам, олардың өзара қарым-қатынасы.

Қоғам ұғымына анықтама бермес бұрын “табиғат”, “қоғам” деген жалпы ұғымдардың мазмұнын, арақатынасын қарастырып алған жөн. Қоғам-табиғаттың құрамдас бір бөлігі дедік. Сонымен бірге табиғатпен тепе-тең нәрсе ретінде қарауға болмайтынын да ескеру керек: бірінші жағдайда “табиғат” ұғымының шегіне жетсек аса кең мағынада алып, адам ой-санасынан тыс және тәуелсіз өмір сүретін объективтік шындықты, бүкіл дүниені білдіру тұрғысында қолданамыз. Бұл тұрғыдан қарағанда, қоғам-табиғаттың бір бөлігі болады. Ал екінші мағынадан алғанда, “табиғат” әлдеқайда тар мағынада қарастырылып, өсімдіктер мен хайуанаттар дүниесін білдіру үшін қолданылады.

Белгілі югословиялық социолог Д.Маркович мынандай анықтаманы ұсынады: адам дегеніміз “өзінің табиғатқа деген жасампаздық қатынасында өзін еркін, әрекетшіл өзін басқа адамдармен бірігіп әрекет етіп, өзінің биологиялық және әлеуметтік болмысын қамтамасыз ететін субъект ретінде көрсететін қоғамдық жануар”



Қоғамдық құбылыстар мен қатынастар, олардың түрлері.

К. Маркс “қоғам-адамдардың өзара қарым –қатынасының нәтижесі” деген анықтама берген. Адамдар арасындағы айтарлықтай тұрақты және жеткілікті дәрежедегі берік қарым-қатынасы бар бірлестік. Күнделікті тұрмыста “қоғам” ұғымы түрліше мағынада қолданылғанымен, бірақ социологияда “қоғам ” деп төмендегідей сипаттамалары бар жиынтықты айтады.



Қоғамдық даму ұғымы және оның қозғаушы күштері мен факторлары

Социология қоғамның әлеуметік құрлысымен тығыз байланысты. Социология теориялардың басым көпшілігі қоғамдық құбылыстардың өзгерісі мен дамуын мойындайды. Қоғам туралы идеалистік теориялардың бәріне ортақ нәрсе сол, олар қоғам дамуының қозғаушы күшін идеялардан, формалардан іздейді.

Объективтік – идеалистік социология қоғамның қозғаушы күшін “жоғары” идеядан немесе абсолюттік идеядан іздейді. Енді бір идеалистік теориялар ол күшті қоғамдық сананың айрықша формаларынан, мәселен “халықтың рухани күшінен”, “коллективтік санадан” т.б іздейді.

Қоғамдық прогресс және регресс

Қоғамдық –экономикалық формация ұғымы қоғам дамуының жеке сатыларында бірқатар нақты қоғамдардың ұқсас белгілерін терең зерттеп. Жалпылаудың нәтижесінде тұжырымдады. Осының негізінде бес қоғамдық –экономикалық формация атап көрсетіп, олардың тарихи даму өткеннен болашаққа қарай, төменгіден жоғары қара, ескі сападан жаңа сапаға өту арқылы жүреді. Қоғамның дамудың бұл жолы социологияда әлеуметтік прогресс деп аталады. Ал егер керісінше керітартпа реакцияшыл күштер де әрекет етіп, әлеуметтік жаңалықтарға кедергі жасауы мүмкін. Мұндай құбылыстарды әлеуметтік регресс деп атайды.

Әлеуметтік прогресс пен регресті бір бірінен айыру үшін оның критерийі қандай және критерий объективтік сипатта ма, соны анықтай білу керек.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, “қоғам” ұғымына мынадай жалпы анықтама беруге болады: Қоғам-өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатында өзара байланысудың тарихи қалыптасқан формасында біріккен адамдар жиынтығы.

Қоғам бір текті мес, оның ішкі құрлысы және толып жатқан әлумттік құбылыстары мен процестері бар. Оның құрамдас элементтерін құрайтындар мыналар: адамдар, әлеуметтік байланыстар мен қатынастар, әлеуметтік институттар мен ұйымдар т.б. Социологияның міндеті қоғамның осындай құрлысын ашын көрсетіп, оның ғылыми классификациясын жасап беру болып табылады.



Пайдаланған әдебиеттер

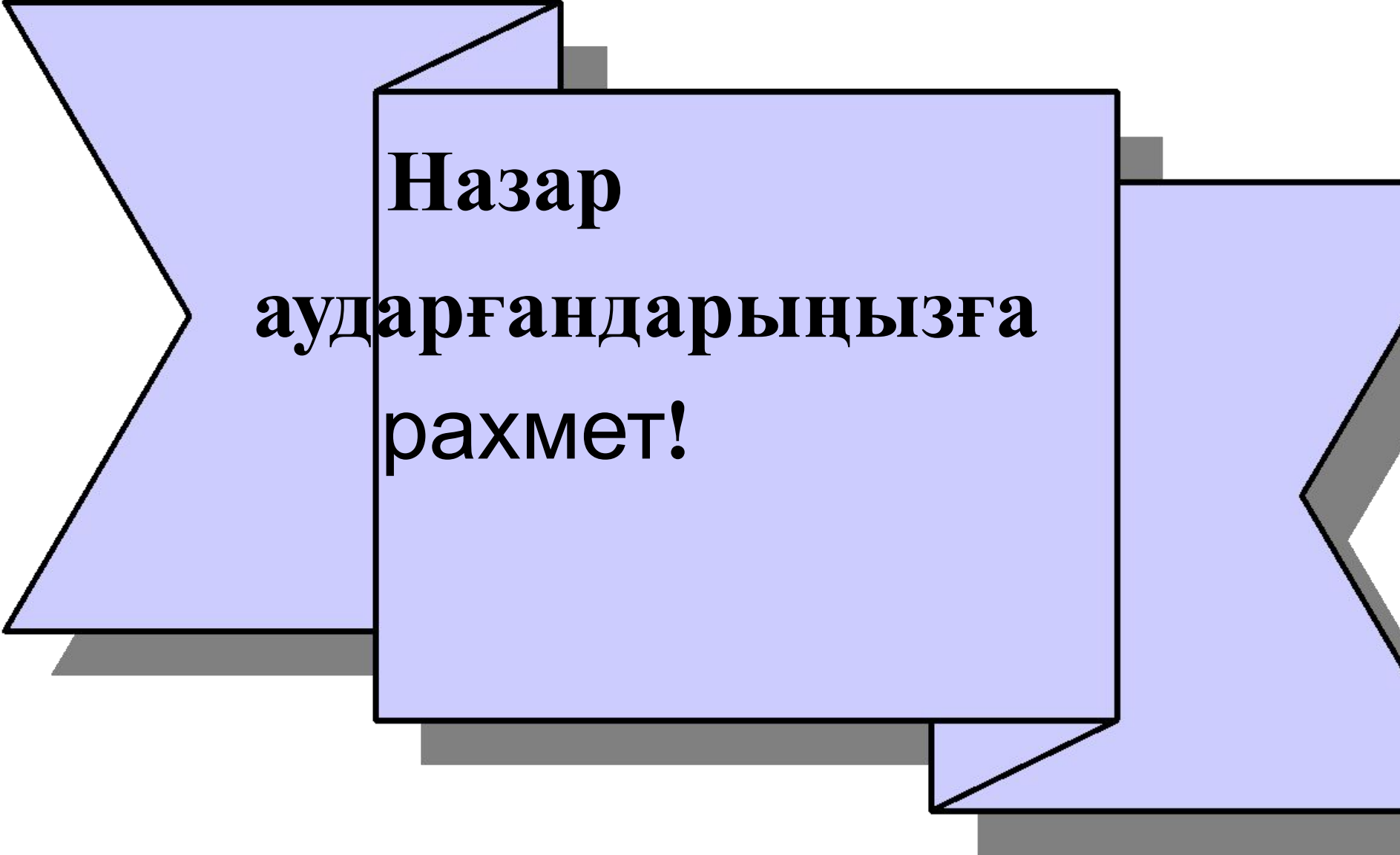
- **Негізгі:**
- Косов Г.В. Основы социологии и политологии : учебник для мед. училищ и колледжей / Г. В. Косов, Э. М. Аванесьянц. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010.
- Кравченко А. И. Социология : Учебник для вузов / Кравченко, Альберт Иванович. - СПб. : Питер, 2007. - 431 с.
- 3. Кравченко А.И. Социология : учебник для вузов / А. И. Кравченко, В. Ф. Анурин. - СПб. : Питер, 2010.
- 4. Әбсаттаров Р. Әлеуметтану : оқу құралы / Р. Әбсаттаров, М. Дөкенов. - 2-ші бас., толықт. - Алматы : Қарасай, 2009
- **Қосымша:**
- 1. Алимбекова Г.Т. Проблема насилия в отношении женщин : социологический анализ / Г. Т. Алимбекова. - Алматы : ДООИВА, 2008. - 196с

Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

- Қоғамға берілген анықтамалар қандай?
- Әлеуметтік жүйе элементтерінің координациясы мен субординациясы дегеніміз?
- Қоғамның әлеуметтік құрылымы?
- Әлеуметтік институттар дегеніміз не?

Мәселелі сұрақтар:

- Әлеуметтік қоғамдастықтардың негізгі түрлері
- Қоғамдардың жіктелуі
- Индустриалдық саты



**Назар
аударғандарыңызға
рахмет!**